

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри митної справи та оподаткування
Протокол № 1 від 27.08.2019 р.

Розробник:

Карпова В. В., к.е.н., доц. кафедри митної справи та оподаткування

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни:

Розвиток ринкових відносин в економіці України й формування конкурентного середовища об'єктивно вимагають впровадження нових підходів до управління податковими витратами на підприємстві. Нерівномірність і суттєвість рівня податкового навантаження, наявність "тіньового" сектору економіки призводить до диспропорційності конкурентних засад, зниження фінансово-економічних показників підприємства й економіки держави в цілому. В сучасних умовах першочергового значення набуває впровадження в діяльність підприємств податкового планування - системи заходів підприємства, спрямованої на максимальне використання можливостей чинного законодавства з метою законної оптимізації податкових платежів.

Навчальна дисципліна "Податкове планування" є однією з провідних дисциплін за навчальними планами економічних спеціальностей закладів вищої освіти.

Вона є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних робітникам економічних підрозділів підприємств незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання та робітникам контролюючих органів.

Під час засвоєння даної дисципліни студенти вчаться застосовувати на практиці теоретичні знання з фінансового обліку, податкового обліку, аналізу господарської діяльності, кваліфіковано використовувати у практичній діяльності сучасні методи податкового планування, знаходити можливі шляхи вирішення поставлених проблем методикою і організації податкового планування, а також розвивати навички творчої праці та самостійного мислення.

Програму навчальної дисципліни розроблено у відповідності до вимог стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки магістра. Враховано рекомендації щодо компетентнісно-орієнтованого підходу до навчального процесу.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з економічною літературою, нормативними актами та статистичними довідниками.

Мета навчальної дисципліни: формування знань і навичок стосовно обґрунтування господарських рішень з врахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків. Для досягнення мети поставлені такі основні завдання: вивчення теоретико-організаційних засад податкового планування; засвоєння основних принципів обґрунтування господарських рішень з врахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків; набуття навичок самостійного складання проекту податкового планування.

Об'єктом навчальної дисципліни є процес податкового планування на підприємстві. Предметом навчальної дисципліни є теоретичні та практичні засади здійснення процесу податкового планування на підприємстві.

Вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши більшість навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Таблиця 1

Денна форма навчання

Курс	1М	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	20
	семінарські, практичні	20
Самостійна робота		110
Форма підсумкового контролю	залік	

Таблиця 2

Заочна форма навчання

Курс	2М	
Семестр	3	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	12
	семінарські, практичні	18
Самостійна робота		120
Форма підсумкового контролю	залік	

Таблиця 3

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Податкова система	Оподаткування суб'єктів підприємництва
Податковий облік та звітність	
Бухгалтерський облік	
Фінансова звітність	

Таблиця 4

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
1	2
Здатність використовувати інструменти податкового планування	Визначати податкове навантаження на підприємство
	Визначати схеми податкової оптимізації
	Застосовувати методи податкового планування
	Проводити аналіз податкового тягаря з врахуванням оптимізаційних заходів
Здатність здійснювати заходи щодо організації та методичного забезпечення податкового планування на підприємстві	Визначати кадрове забезпечення податкового планування на підприємстві
	Визначати матеріальне забезпечення податкового планування на підприємстві
	Визначати інформаційне забезпечення податкового планування на підприємстві
	Ідентифікувати ризики податкового планування на підприємстві

	Приймати господарські рішення щодо доцільності впровадження системи податкового планування на підприємстві
Здатність здійснювати обґрунтування прийняття господарських рішень з врахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків та їх реалізацію	Прогнозувати господарські рішення з врахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків
	Здійснювати податкове планування податку на прибуток
	Здійснювати податкове планування податку на додану вартість
	Здійснювати податкове планування інших податків і зборів
	Здійснювати міжнародне податкове планування
	Здійснювати оцінку ефективності податкового планування

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи податкового планування

Тема 1. Податкове планування в системі загального планування підприємства

Поняття податкової політики підприємства, податкового менеджменту.

Поняття податкової політики підприємства та податкового менеджменту. Мотивація впровадження податкового планування на підприємстві: економічні, моральні, техніко-юридичні фактори.

Поняття податкового планування та податкового тягаря підприємства. Поняття податкового планування. Вплив податків на фінансове становище підприємства. Податковий тягар підприємства: методика розрахунку, вплив на впровадження заходів податкового планування.

Місце податкового планування в системі планування підприємства. Відмінність між поняттями бюджетування податків та податкового планування. Схема реалізації та складові процесу бюджетування податків та податкового планування.

Тема 2. Податкові ризики в заходах податкового планування

Зовнішні та внутрішні ризики в податковому плануванні. Законодавчі, організаційні, технологічні, комерційні, психологічні, соціальні ризики, ризики контролю та відповідальності. Порядок розрахунку ризиків та вплив на заходи податкового планування.

Законні та протизаконні способи мінімізації податків. Поняття обходу податків, заниження бази оподаткування, приховування бази оподаткування.

Поняття ухилення від сплати податків. Критерії відмінності понять податкового планування та ухилення від сплати податків. Негативні наслідки застосування незаконних способів мінімізації податків. Поняття та наслідки удаваного та фіктивного правочину. Поняття та наслідки удаваного та фіктивного правочину. Зміст

та сутність судових доктрин: «сутність над формою», «ділова ціль», «угода по кроках».

Тема 3. Принципи та методи податкового планування на підприємстві

Загальні і спеціальні принципи податкового планування на підприємстві. Загальні принципи податкового планування на підприємстві: принципи єдності (системності), участі, безперервності, гнучкості, точності. Спеціальні принципи податкового планування на підприємстві: принципи законності, комплексності, оптимального співвідношення ризику та вигод, перспективності, альтернативності, натуральності.

Загальні методи податкового планування на підприємстві. Методи: мікробалансів, графоаналітичних залежностей, матрично-балансовий, статистичні, розрахунково-аналітичний, нормативний, економіко-математичного моделювання. Спеціальні методи податкового планування на підприємстві. Методи: заміни відносин, розподілу відносин, делегування податків структурі-сателіту, використання офшорів, використання переваг міжнародних договорів, використання облікової політики, відстрочення податкового платежу.

Тема 4. Види та етапи податкового планування на підприємстві

Критерії відмінності податкового планування на макро- та мікрорівні. Податкове планування на макро- та мікрорівні: сутність, критерії відмінності.

Класифікація видів податкового планування на підприємстві. Класифікація видів податкового планування на підприємстві за сферою застосування, організаційною структурою суб'єкта податкового планування, організаційно-правовою формою суб'єкта податкового планування, характеру управлінських рішень, інструментарію. Стратегічне, поточне, індивідуальне, корпоративне, внутрішньодержавне, міждержавне, податкове планування з застосуванням податкових пільг, податкових «лазівок».

Етапи податкового планування на підприємстві. Зміст та характеристика організаційно-підготовчого, дослідницького, планово-розробного та етапу практичної реалізації податкового планування на підприємстві.

Тема 5. Методика податкового планування на підприємстві

Інструментарій податкового планування. Послідовність підбору даних для дослідження та оптимізації податкового поля підприємства.

Топологія та порядок систематизації схем оптимізації податкових платежів. Аналіз податкового поля підприємства, факторів податкових ризиків та систематизованих схем оптимізації податкових платежів.

Методика складання та підбір альтернативних проектів податкового планування. Види проектів податкового планування. Методика складання та підбір альтернативних проектів податкового планування. Порядок вибору оптимального проекту податкового планування на основі критеріїв оптимальності. Критерії оптимальності в податковому плануванні: показники прибутковості проекту податкового планування, безризиковості проекту податкового планування, відсутності обмежень проекту податкового планування.

Порядок складання податкового плану та податкового календаря. Поняття податкового плану та податкового календаря, процедура їх складання. Моніторинг та коригування заходів податкового планування. Порядок здійснення моніторингу виконання податкового плану. Зовнішні та внутрішні фактори впливу на виконання податкового плану. Порядок коригування заходів податкового планування під зміни зовнішніх та внутрішніх факторів. Аналіз результатів податкового планування.

Змістовий модуль 2. Організація податкового планування окремих видів податків

Тема 6. Організаційні аспекти податкового планування на підприємстві

Методика обґрунтування доцільності формування системи податкового планування на підприємстві. Організація ресурсного забезпечення податкового планування на підприємстві: кадрового, матеріального, інформаційного. Структура та функції проектної групи з податкового планування.

Кваліфікаційні вимоги податкового менеджера. Порядок взаємодії податкової групи з іншими підрозділами підприємства: дирекцією підприємства, бухгалтерським підрозділом, планово-економічним підрозділом, підрозділом аудиту, юридичним підрозділом, підрозділом збуту, підрозділом постачання. Координація дій підрозділів підприємства стосовно заходів податкового планування.

Документообіг в рамках податкового планування. Порядок організації документообігу в рамках податкового планування

Тема 7. Податкове планування податку на прибуток

Особливості податкового планування податку на прибуток. Взаємозв'язок податків. Топологія складання схем податкового планування податку на прибуток.

Складання проектів податкового планування з податку на прибуток.

Складання основних, резервних та аварійних проектів податкового планування з податку на прибуток на основі спеціальних методів податкового планування: заміни відносин, розподілу відносин, делегування податків структурі-сателіту, використання офшорів, використання переваг міжнародних договорів, використання облікової політики, відстрочення податкового платежу.

Вибір оптимального проекту податкового планування з податку на прибуток.

Трансфертне ціноутворення та його вплив на податкове планування. Поняття трансфертного ціноутворення. Методи визначення трансфертних цін для цілей оподаткування.

Тема 8. Податкове планування податку на додану вартість

Особливості податкового планування податку на додану вартість.

Топологія складання схем податкового планування податку на додану вартість. Складання проектів податкового планування з податку на додану вартість. Складання основних, резервних та аварійних проектів податкового планування з податку на додану вартість на основі спеціальних методів податкового планування: заміни відносин, розподілу відносин, делегування податків структурі-сателіту, використання офшорів, використання облікової політики, відстрочення податкового платежу.

Вибір оптимального проекту податкового планування з податку на додану вартість. Критерії вибору оптимального проекту податкового планування з податку на додану вартість.

Тема 9. Податкове планування інших податків і зборів

Особливості податкового планування інших податків і зборів. Особливості податкового планування податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Топологія складання схем податкового планування податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Складання проектів податкового планування інших податків і зборів. Складання основних, резервних та аварійних проектів податкового планування податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Вибір оптимального проекту податкового планування інших податків і зборів. Вибір оптимального проекту податкового планування податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 10. Міжнародне податкове планування

Категорійний апарат міжнародного податкового планування. Принципи територіальності та резиденства. Поняття податкового доміцця. Принципи міста призначення та країни походження. Система податкових заліків та податкових кредитів. Застосування міждержавних угод про уникнення подвійного оподаткування в міждержавному податковому плануванні.

Особливості індивідуального податкового планування. Суб'єкти, об'єкти та мета індивідуального податкового планування. Застосування трастів в індивідуальному податковому плануванні.

Особливості корпоративного податкового планування. Суб'єкти, об'єкти та мета корпоративного податкового планування. Особливості корпоративного податкового планування: поняття трансфертного ціноутворення, «шопінгу» міждержавних податкових угод. Основні операції по корпоративному плануванню: перерозподіл (диверсифікація) прибутку, заниження прибутку, утворення прибутку. Застосування в податковому плануванні пірамідної структури транснаціональних корпорацій. Офшорні компанії. Торгово-закупіві базові компанії: збутові базові компанії, закупіві базові компанії. Базові ліцензійні компанії. Базові сервісні компанії. Кептингові страхові компанії.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення

лекційних, практичних, семінарських у формі: усних опитувань, експрес-контрольних робіт, поточних контрольних робіт, презентацій результатів власних досліджень, виступів з доповіддю.

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля.

Оцінювання знань студента під час експрес-опитувань проводиться за такими критеріями:

- знання поняття податкового планування, його види та етапи здійснення;
- формулювати зовнішні та внутрішні ризики у податковому плануванні;
- характеризувати законні та незаконні способи мінімізації податків;
- знання загальних та спеціальних принципів податкового планування;
- характеризувати особливості міжнародного податкового планування.

Оцінювання знань студента під час семінарських та практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- вміння застосовувати інструментарій податкового планування;
- складати проекти податкового планування та податковий календар;
- аналізувати результати податкового планування;
- здійснювати моніторинг та коригування плану податкового планування;
- обчислювати критерії оптимальності в податковому плануванні;
- здійснювати податкове планування за різними податками та зборами, а також

системами оподаткування (звичайною та спрощеною);

вміння вирішувати за допомогою Податкового кодексу України евристичні, стереотипні та діагностичні завдання;

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: вміння за допомогою Податкового кодексу та нормативно правових актів вирішувати евристичні, стереотипні та діагностичні завдання.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового заліку. Завдання до заліку охоплюють програму дисципліни і передбачають визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей та складаються з:

стереотипного завдання – здатність формулювати зовнішні та внутрішні ризики у податковому плануванні; характеризувати законні та незаконні способи мінімізації податків;

евристичного завдання – здатність за допомогою Податкового кодексу України та інших нормативно-правових актів формулювати відповіді на ситуаційні завдання в сфері податкового планування;

діагностичного завдання – здатність за допомогою Податкового кодексу та інших нормативно-правових актів складати проекти податкового планування за різними податками та зборами та податковий календар.

обчислювати суму податкових зобов'язань та складати первинну документацію, податкові реєстри та податкову звітність за різними податками та зборами.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні та семінарські заняття	Перевірка есе	Презентація	Ділова гра	Письмова контрольна робота	Усього
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методичні основи податкового планування	Тема 1. Податкове планування в системі загального планування підприємства	1 тижд.			5		3		8
	Тема 2. Ризики в заходах податкового планування	2 тижд.	3						3
	Тема 3. Принципи і методи податкового планування на підприємстві	3 тижд.							
	Тема 4. Види та етапи податкового планування на підприємстві	4 тижд.	3	5					8
	Тема 5. Методика податкового планування на підприємстві	5 тижд.	3	5				15	23
Змістовий модуль 2. Організація податкового планування окремих видів податків	Тема 6. Організаційні аспекти податкового планування на підприємстві	6 тижд.							
	Тема 7. Податкове планування податку на прибуток	7 тижд.	3	5			7		15
	Тема 8. Податкове планування податку на додану вартість	8 тижд.	3	5					8
	Тема 9. Податкове планування інших податків і зборів	9 тижд.	3	5					8
	Тема 10. Міжнародне податкове планування	10 тижд.	3			9		15	27
Усього			21	25	5	9	10	30	100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D		
60 – 63	E	задовільно	не зараховано
35 – 59	FX	незадовільно	
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Иванов Ю.Б., Карпова В.В., Карпов Л.Н. Налоговое планирование: принципы, методы, инструментарий: Монография. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2006. – 272 с.
2. Карпова В. Оптимизация налоговых платежей. — Х: «Издательский дом «Фактор», 2012. — 208.
3. Налоговые льготы. Теория и практика применения: монография/ И. А. Майбуров, Ю. Б. Иванов, А. Е. Найденко. Под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2014. – 487 с.
4. Налоговый менеджмент: учебник / И. А. Майбуров, Ю. Б. Иванов, Л. Н. Васянина, В. В. Карпова, Под ред.: И. А. Майбуров, ред.: Ю. Б. Иванов . – М. : ЮНИТИ–ДАНА, 2015 .– 560 с.
5. Податкове регулювання соціального розвитку: світовий досвід та тенденції в Україні : монографія / Ю. Б. Иванов, О. М. Тищенко, О. Є. Найденко та ін. ; за заг. ред. Ю. Б. Иванова. – Х. : ФОП Александрова К. М. ; ВД "ИНЖЕК", 2012. – 496 с.

Додаткова література

6. Голяш, І. Д. Податкове планування підприємства як засіб запобігання правопорушенням / І. Д. Голяш, С. Р. Романів, О. М. Черешнюк // Інфраструктура ринку. – 2018. – №18. – С.309 – 312.
7. Назаренко Г. В. Аналіз зарубіжного досвіду податкового планування на підприємстві / Г. В. Назаренко, А. С. Маніна // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 758 – 762.
8. Податкове планування та оптимізація оподаткування в контексті максимізації вигод платників податків та держави / С. В. Святаш // Науковий вісник Ужгородського університету : Ужгород : Говерла, 2017. – Вип. 2 (50). – С. 280–285. –
9. Матвійчук Л. О. Податкове планування як інструмент управління фінансово-господарською діяльністю підприємства / Л. О. Матвійчук, Л. Г. Олійник // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 11. – С. 178 – 186.
10. Давискіба К. В. Проблемні аспекти класифікації методів податкового планування на підприємстві / К. В. Давискіба, В. В. Карпова, Т. В. Ревенко // Теорія та практика державного управління. – 2018. - Вип. 2. - С. 112-117

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

11. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=3954>
12. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>
13. Офіційний сайт Державної податкової служби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tax.gov.ua/>
14. Вісник. Офіційно про податки. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>